

Zitting 1982-1983

17 838

Wijziging van de Wet tarieven in burgerlijke zaken

Nr. 5

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 18 juli 1983

1. Algemeen

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de beschouwingen en opmerkingen in het voorlopig verslag. Het stemde mij tot voldoening dat de reacties van de leden van verschillende fracties getuigden van begrip voor de onontkoombaarheid van een verhoging van het aandeel van de justitiabelen in de kosten van het justitie-apparaat. Zo achtten de leden van de C.D.A.-fractie en de V.V.D.-fractie een daartoe strekkende aanpassing van de griffierechten in het algemeen niet onjuist. Ook de leden van de P.v.d.A.-fractie onderschreven in het algemeen het streven, de werkdruk van het justitie-apparaat beheersbaar te maken en de kosten te beperken. Anderzijds gaven de voorstellen tot wijziging van de Wet tarieven in burgerlijke zaken begrijpelijkerwijs aanleiding tot tal van vragen en opmerkingen die getuigden van zorg, dat bepaalde groepen in de samenleving daarvan niet te zeer de dupe worden. In dat verband werd door de leden van de verschillende fracties gewezen op de verhouding van het onderhavige wetsontwerp tot het ontwerp van Wet tijdelijke voorzieningen rechtsbijstand (nr. 17769), en meer in het bijzonder op de cumulatieve werking van de in de beide wetsontwerpen gedane voorstellen. Deze zorg voor de financiële situatie van de laagste inkomensgroepen leidde tot enige suggesties waarvan ik, zoals uit het vervolg van mijn betoog en uit de bij deze memorie gevoegde nota van wijzigingen moge blijken, een in de omstandigheden zo goed mogelijk gebruik heb gemaakt.

Zij geven mij tevens aanleiding op een aantal hoofdpunten van het ontwerp nog nader in te gaan en daarbij tevens enige in het voorlopig verslag gemaakte opmerkingen van meer algemene aard te bespreken.

Ik moet wederom vooropstellen dat de voorgestelde verhoging van de tarieven in burgerlijke zaken onvermijdelijk is in verband met de budgettaire doelstellingen welke voortvloeien uit het kabinetsbeleid. Gezien deze doelstellingen zou een lagere opbrengst dan de blijkens de memorie van toelichting voorziene meer-opbrengst van f27 miljoen op jaarbasis, gecompenseerd moeten worden op andere beleidsterreinen binnen mijn begroting, hetgeen in de huidige omstandigheden, naar ik bekend mag veronderstellen, niet te realiseren is. Het gaat er dus om, de tarieven in burgerlijke zaken te verhogen op een zodanige wijze dat de genoemde meeropbrengst wordt verkregen, zonder dat aan bepaalde groepen belanghebbenden in feite de toegang tot de rechter wordt ontnomen. Deze

uitgangspunten brengen enerzijds mee dat, gezien de omvang van de noodzakelijke verhoging, ook de minst draagkrachtigen niet meer zoals voorheen geheel van griffierecht kunnen worden vrijgesteld. Het aantal zaken waarin thans geheel kosteloos wordt geprocedeerd is dermate groot dat het onmogelijk is de budgettaire doelstelling te bereiken, indien deze groep geheel moet worden ontzien. Anderzijds zal juist deze groep het meest moeten worden ontzien. Daartoe is voor hen in een bijzondere regeling voorzien, inhoudende dat zij slechts 25% c.q. 50% van het voor de betreffende zaak geldende griffierecht verschuldigd zullen zijn. Bovendien streef ik ernaar het basisgriffierecht in de zaken waarin door de minst draagkrachtigen het meest wordt geprocedeerd (arbeidszaken, huurzaken, zaken op het gebied van het personen- en familierecht) verhoudingsgewijs laag te houden. Deze twee voorzieningen kunnen gezien de budgettaire doelstelling, slechts worden gefinancierd door een grotere differentiatie naar boven die reeds in het wetsontwerp was vastgelegd, doch die ik, gevolg gevend aan suggesties van de leden van de fracties van de V.V.D. en het C.D.A., in de bij deze memorie gevoegde nota van wijzigingen nog verder heb doorgevoerd. Daarop kom ik hieronder terug.

Uit het bovenstaande vloeit voort dat ook in die gevallen waarin de betrokkene in aanmerking komt voor de toevoeging van een advocaat (of een gerechtsdeurwaarder), niet meer kan worden afgezien van de invoering van een – gereduceerd – griffierecht. In die gevallen zal dit, mede gezien het ontwerp Wet tijdelijke voorzieningen rechtsbijstand, ertoe leiden dat de minst draagkrachtige naast de eigen bijdrage van f 50 tevens, indien tot een civiele procedure wordt besloten, een gereduceerd griffierecht verschuldigd is. Dit laatste bedraagt in dit geval voor de meeste kantongerechtszaken f 25 (25% van f 100). Bij de rechtbank zijn in dit verband vooral de zaken op het terrein van het personen- en familierecht relevant. Met het oog daarop stel ik thans voor het basis-griffierecht in deze zaken van f 150 te brengen op f 200 (en dus niet, zoals aanvankelijk voorzien, op f 250), zodat het 25%-tarief aldaar f 50 zal gaan bedragen.

De bedragen zijn naar mijn mening, ook naast de eigen bijdrage van f 50 geen werkelijke belemmering voor de toegankelijkheid van de rechter. Ik verwacht niet dat een bedrag van rond de honderd gulden de minst draagkrachtigen ervan zal weerhouden, bij voorbeeld een echtscheidingsprocedure aan te spannen. Ook andere civiele procedures voeren gewone justitiabelen hooguit één of enkele keren in hun leven. De belangen die daarbij in het geding zijn – van financiële of persoonlijke aard – wegen doorgaans ruimschoots op tegen het gevraagde betrekkelijk geringe geldelijke offer. Vrees voor verdere cumulatie, een vrees die met name geuit werd door de leden van de fracties van de P.v.d.A., het C.D.A. en de C.P.N. komt mij niet gegrond voor. Ik mag in dit verband verwijzen naar de hardheidsclausule ten aanzien van de eigen bijdrage waarin de nota van wijzigingen bij de memorie van antwoord bij het ontwerp Wet tijdelijke voorzieningen rechtsbijstand voorziet. In die memorie van antwoord is ook gesproken over de mogelijkheid, in bepaalde gevallen via de Algemene Bijstandswet teruggave te verkrijgen van onder meer de griffierechten.

Naar aanleiding van mijn opmerking in de memorie van toelichting, dat het heffen van hogere griffierechten tevens kan bijdragen tot een zorgvuldiger afweging van het belang en de zin van een civiele procedure, is enig misverstand gerezen, daar de leden van verschillende fracties (de P.v.d.A., D'66, de C.P.N., de P.P.R.) dit zo hebben opgevat dat van het onderhavige wetsontwerp mede een doelstelling zou zijn, de werklast van het rechterlijk apparaat terug te brengen. In die algemene zin was mijn opmerking zeker niet bedoeld.

Wel hoop ik – en alleen dat heb ik tot uitdrukking willen brengen – dat dit wetsontwerp – voorzover nodig – lichtvaardige beslissingen om te procederen zal afremmen. Daarbij heb ik zeker niet in de eerste plaats het oog op de procedures van existentiële aard (waartoe ik bij voorbeeld arbeids-, huur- en echtscheidingszaken reken) waarbij de minst draagkrachtigen het vaakst betrokken plegen te zijn. Veeleer denk ik hierbij aan de talrijke

procedures met een relatief laag financieel belang, waarvan de laagste groep – de vorderingen tot f 50 – thans, ook voor de draagkrachtigen, zelfs geheel kosteloos is. Bij de zaken met een betrekkelijk laag financieel belang zal men zich meer dan voorheen rekenschap dienen te geven van het nut van een procedure. Indien de invoering c.q. verhoging van griffierechten vooral voor die zaken kan bijdragen aan een zorgvuldigere kosten/baten-afweging, acht ik zulks daartoe – dit in antwoord op een opmerking van de leden van de P.v.d.A.-fractie – inderdaad een oorbaar middel, te meer daar een eiser of verzoeker die in het gelijk wordt gesteld, ook hier het griffierecht in het kader van de kostenveroordeling op de wederpartij kan verhalen. Een kosten/baten-afweging zal er juist eerder toe leiden – en dat geldt meer in het algemeen – dat men ook kennis neemt van de beschikbare voorlichting. Anders dan de leden van de fractie van D'66 schijnen te denken, meen ik dat die voorlichting onder meer bij de bureaus voor rechtshulp en via de folder «U wilt rechtshulp» van het Ministerie van Justitie in voldoende mate beschikbaar is.

Bij de meer «existentiële» zaken gaat het mij niet om een extra drempel, maar is er, zoals gezegd, sprake van een onvermijdelijke maatregel van strikt budgettaire aard. Het behoeft geen betoog dat het ook mij liever was geweest als die maatregel achterwege had kunnen blijven.

De leden van vele fracties brachten het onderwerp van de hardheidsclausule ter sprake. Daar, zoals gesteld, aan een heffing van griffierecht in alle civiele zaken niet valt te ontkomen, komt een hardheidsclausule in de zin dat in bijzondere gevallen algehele vrijstelling van griffierecht dient te worden verleend, niet in aanmerking. Onderlinge cumulatie van griffierechten in civiele zaken zal zich niet of nauwelijks voordoen; is daarvan toch sprake, dan zal de Algemene Bijstandswet uitkomst moeten bieden. Te dien aanzien en ten aanzien van de hardheidsclausule in het kader van het ontwerp Wet tijdelijke voorzieningen rechtsbijstand verwijs ik naar het hierboven gestelde. Ook wijs ik in dit verband erop dat het lage tarief van 25% c.q. 50% van het griffierecht ingevolge het meergenoemde ontwerp Wet tijdelijke voorzieningen rechtsbijstand ook zal gelden in die gevallen dat geen toevoeging overeenkomstig de WROM is verleend. Dit betekent bij voorbeeld dat een minder draagkrachtige die in een kantongerechtsprocedure zelf wil procederen op vertoon van de verklaring bedoeld in artikel 11 van die wet de voor hem of haar geldende reductie van griffierecht krijgt. Zie in genoemd wetsontwerp het voorgestelde artikel 18 van de Wet tarieven in burgerlijke zaken.

In het licht van het bovenstaande meen ik dat de vraag van de leden van de fracties van de D'66 en de P.P.R. omtrent de hoogte van de uitvoeringskosten van een hardheidsclausule geen beantwoording meer behoeft. De leden en de leden van de fractie van de C.P.N. refereerden aan een uitlating mijnerzijds daaromtrent tijdens de behandeling van de begroting van mijn departement in het thans lopende jaar. Ik kan daarover slechts opmerken dat ik daarbij het oog had op het totale, hierboven globaal weergegeven, pakket van maatregelen dat mij voor ogen stond om de gevolgen voor de minst draagkrachtigen van een ongeveer gelijktijdige invoering van een eigen bijdrage en een gereduceerd griffierecht in alle civiele zaken zoveel mogelijk te beperken. Het bedoelde pakket van maatregelen heeft een soortgelijk effect als een hardheidsclausule stricto sensu, maar heeft door zijn algemene werking in de praktijk een minder selectief en voor het gerechtelijk apparaat minder belastend karakter.

De uitbreiding van het pakket van maatregelen waarmee ik de minst draagkrachtigen meer hoop te ontzien (in het bijzonder de verlaging van het basisgriffierecht bij de rechtbank in zaken op het terrein van het personen- en familierecht van f 250 tot f 200 dient, zoals hierboven gesteld, te worden gecompenseerd door andere maatregelen op het terrein van het griffierecht. Daartoe maak ik gebruik van twee suggesties, afkomstig van de leden van de fracties van de V.V.D. en het C.D.A.

In de eerste plaats bevat de nota van wijzigingen bij het onderhavige ontwerp een verdere differentiatie «naar boven» in die zin, dat thans

voorgesteld wordt dat voor vorderingen met een belang vanaf f 25 000 en vanaf f 100 000 een griffierecht zal gelden van achtereenvolgens f 400 en f 500. Ook in hoger beroep en cassatie zullen deze verhogingen doorwerken. Voorts wordt met de door de leden van de V.V.D.-fractie genoemde Wet van 20 april 1983, Stb. 1982, houdende onder meer een verhoging van de competentiegrens bij de kantonrechter van f 3000 tot f 5000, thans eveneens in deze nota van wijzigingen rekening gehouden, namelijk door de invoering van een tarief van f 200 voor kantongerechtszaken met een belang tussen f 3000 en f 5000.

Met betrekking tot de – overigens zeer ter zake dienende – verwijzing door de leden van de V.V.D.-fractie naar het Duitse systeem merk ik nog op dat dat systeem weliswaar een nog veel verdergaande differentiatie, vooral naar boven toe, kent, maar dat daarbij moet worden bedacht dat in dat systeem alleen van de eisende partij griffierecht wordt geheven. Om de tarieven te vergelijken dient men dus, afgezien van de kantongerechtszaken, de Nederlandse tarieven te verdubbelen.

Ook de andere suggestie van de leden van deze fractie, inhoudende de heffing van een griffierecht ook van de gedaagde in kort geding, neem ik gaarne over. Ik ben het bij nader inzien met deze leden eens dat voor de nog bestaande vrijstelling van deze gedaagden, welke samenhangt met het feit dat zij ook zonder procureur in rechte kunnen verschijnen, geen goede grond meer bestaat. De technische problemen die bij de invordering van dit griffierecht kunnen rijzen, zijn niet onoverkomelijk. Bij de artikelsgewijze bespreking kom ik hierop terug.

De berekeningen die ik heb laten verrichten wijzen uit dat deze twee aanvullingen van het wetsontwerp beide nodig zijn om het lagere basistarief in zaken op het terrein van het personen- en familierecht te kunnen financieren. Hieruit moge tevens blijken hoe sterk iedere betrekkelijk geringe verlaging, juist van de lagere tarieven, doorwerkt naar boven. Het aantal zaken met een hoger geldelijk belang is nu eenmaal betrekkelijk gering. Hierin is de verklaring gelegen voor het feit dat bij de onderhavige operatie, die ten doel heeft dat de opbrengst van de griffierechten meer dan verdubbeld wordt, de invoering van enig griffierecht ook in die gevallen waarin thans nog algehele vrijstelling bestaat, niet kan worden gemist.

In het bovenstaande heb ik, naar het mij voorkomt, de meeste algemene opmerkingen in het voorlopig verslag impliciet of expliciet beantwoord. Ik ga thans in op de nog resterende vragen en opmerkingen.

De leden van de fracties van de P.v.d.A. zou ik willen vragen, het door hen verwoorde afwijzende standpunt ten aanzien van de invoering van een gereduceerd griffierecht voor diegenen aan wie onder de bestaande wetgeving gratis admmissie werd verleend, in het licht van het bovenstaande opnieuw in overweging te nemen. Ik meen te hebben aangetoond dat het enigszins overtrokken is te stellen dat de som van de consequenties van alle voorstellen voor de minst draagkrachtige niet meer te overzien is. Voorts hoop ik dat de hierboven besproken nadere voorstellen tot grotere differentiatie van de griffierechten ook deze leden, alsmede de leden van de fracties van D'66 en de P.P.R., ervan zullen overtuigen dat de mogelijkheden om de minst draagkrachtigen te ontzien thans helaas beperkt zijn en dat, gegeven die situatie, ik de «pijn» zo goed mogelijk tracht te verdelen.

In antwoord op de vraag van de leden van de fractie van het C.D.A., of de Regering gelijktijdige invoering van dit wetsontwerp en wetsontwerp nr. 17 769 voor ogen staat, merk ik op dat gelijktijdige invoering niet noodzakelijk is, daar de materie van de beide wetsontwerpen, ondanks het bestaan van raakvlakken, gescheiden kan worden gezien. De afstemming van de beide wetsontwerpen wat betreft de artikelen 17 en 18 van de Wet tarieven in burgerlijke zaken heeft mijn aandacht. In dit verband kan ik thans reeds opmerken dat het 25-procentstarief van het griffierecht zal gelden voor de justitiabelen, die thans vallen onder de categorie genoemd onder artikel 9, derde lid, onder a van de WROM. Indien het ontwerp Wet tijdelijke voorzieningen rechtsbijstand in zijn huidige vorm tot wet wordt verheven, zal dit tarief gaan gelden voor de categorieën, genoemd onder artikel 9, derde lid, onder a en b van die wet.

Van de instemming die de leden van de fracties van het C.D.A., de V.V.D. en de P.v.d.A. betuigden met de voorgestelde opheffing van het onderscheid in griffierecht al naar gelang de procedure met een dagvaarding, dan wel met een verzoekschrift wordt ingeleid, heb ik met erkentelijkheid kennis genomen.

De leden van de fractie van D'66 betreurden de indiening van het onderhavige ontwerp van Wet. Zij waren van mening dat de rechtsbescherming waarop de burger aanspraak kan maken, niet mag worden aangetast en dat derhalve aan de waarborgen voor een weloverwogen beslissing in zaken van voldoende gewicht niet mag worden getornd. Zij stelden dat elke burger recht heeft op toegankelijke, kwalitatief goede, snelle en onpartijdige rechtspraak. Uiteraard kan ik hiermee instemmen. Dit wetsontwerp heeft echter geen invloed op de kwaliteit van de rechtspraak. De toegankelijkheid van de rechter wordt, zoals ik hiervoor heb gesteld, niet in ontoelaatbare mate verminderd.

Deze leden verwezen voorts naar de ontwikkelingen van de verzorgingsstaat en de gevolgen daarvan op het rechtsbedrijf. Naar hun mening gaat het erom te komen tot een beleid op lange termijn, als gevolg waarvan betere sturingsmechanismen beschikbaar komen om de greep op de rechtshandhaving niet geheel te verliezen. Zij meenden dat het Kabinet hierbij ernstig in gebreke blijft en stelden voorts dat de uitwerking van bijvoorbeeld rapporten van de Vereniging van Rechtspraak niet of slechts met grote vertraging geschiedt, terwijl constructieve bijdragen vanuit de Kamer ter ontwikkeling van beleidsinstrumenten zouden worden genegeerd.

Het verwijt dat het Kabinet in gebreke blijft een beleid op lange termijn te ontwikkelen acht ik niet terecht. In de toelichting op de begroting voor 1983 zijn ingediende of nog in te dienen wetsontwerpen genoemd die een blijvende invloed hebben op de werkdruk van het justitie-apparaat. Hierbij zijn de voorstellen van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, waarnaar deze leden verwijzen, betrokken. Voor het overige wil ik volstaan met te verwijzen naar hetgeen over dit onderwerp is gezegd en geschreven ter gelegenheid van de mondelinge en schriftelijke behandeling van voornoemde begroting.

De leden van de fracties van D'66 en de C.P.N. vroegen mijn oordeel over de cijfers, genoemd door de Landelijke Vereniging Medewerkers van Buro's voor Rechtshulp. Deze cijfers bevestigen dat, mede gezien de meergenoemde anti-cumulatiebepaling in het ontwerp Wet tijdelijke voorzieningen rechtsbijstand, de hoogte voor de eigen bijdrage en het griffierecht tezamen in civiele zaken voor de minst draagkrachtigen een bedrag van f 100 niet licht zullen overschrijden.

De leden van de C.P.N.-fractie hadden grote bezwaren tegen de voorgestelde verhoging van de griffierechten en vroegen waarom dit in het kader van de Heroverweging collectieve uitgaven gedane voorstel is overgenomen. Voor de beantwoording van deze vraag moge ik verwijzen naar de memorie van toelichting en naar het hierboven gestelde. De vraag van deze leden of de voorstellen tot doel hebben een deel van de rechtzoekenden te belemmeren van rechtshulp gebruik te maken, kwam eveneens reeds ter sprake. Ik ben mij ervan bewust dat invoering van een eigen bijdrage en een griffierecht voor personen die daarvan tot dusver waren vrijgesteld een zekere drempelwerking kan hebben. Ik verwacht echter niet dat deze drempel onoverkomelijk wordt.

De leden van de P.P.R.-fractie stelden dat het de financieel zwakkeren zijn in de samenleving die de gevolgen moeten dragen van de bezuinigingen van het Kabinet. Ik acht deze zienswijze eenzijdig. Voorgesteld wordt om de griffierechten in alle burgerlijke zaken voor alle justitiabelen te verhogen. Dit treft dus ook degenen die financieel wat meer armslag hebben. Het is een misverstand te menen, dat alle rechtzoekenden op één hoop worden gegooid zonder dat een onderscheid wordt gemaakt in inkomen en belang der zaken. Er is een vrij ver doorgevoerde differentiatie aangebracht al naar

gelang de instantie waarvoor geprocedeerd wordt en het financieel belang van de zaak. Tevens bestaat voor on- en minvermogenden de mogelijkheid om tegen gereduceerde tarieven te procederen.

Deze leden vroegen voorts of het mij bekend is dat advocaten en advocatencollectieven steeds vaker overgaan tot het heffen van verschotten. Hieromtrent merk ik op dat, indien de advocaat ten onrechte declareert, de cliënt zich tot de deken kan wenden. Er zijn mij geen concrete feiten bekend waaruit blijkt dat de advocaten meer dan vroeger verschotten declareren. Zoals in de memorie van antwoord ten aanzien van wetsontwerp 17 769 is opgemerkt ben ik overigens voornemens het vraagstuk van de verschotten in het periodiek overleg met de Nederlandse Orde van Advocaten aan de orde te stellen.

Op verzoek van de leden van de fracties van D'66 en de P.P.R. worden de reacties van de Kring van kantonrechters, de Vergadering van rechtbank-presidenten, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en de Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie naar aanleiding van een eerste versie van het onderhavige ontwerp van Wet met toelichting ter griffie van de Tweede Kamer neergelegd. De leden van de fractie van D'66 vroegen met een verwijzing naar het actieve openbaarheidsbegrip van de WOB, waarom het voorontwerp destijds niet naar buiten is gebracht. Gezien het technisch karakter van dit voorontwerp is dit niet opportuun geacht.

ARTIKELN

ARTIKEL I

Onderdeel B

Artikel 2

De leden van de fractie van de P.v.d.A. plaatsten vraagtekens bij de tariefsindeling naar de hoogte van de gevorderde geldsom en naar de betrokken rechterlijke instantie. Inderdaad kan in zijn algemeenheid niet gesteld worden dat de procedure bewerkelijker is naarmate de eis hoger is al kan ik mij voorstellen dat er wel enig verband is in die zin dat partijen geneigd zullen zijn over grote belangen met meer vastberadenheid te procederen. Ook kan worden gesteld dat in zaken waarin grotere financiële belangen op het spel staan, het voor de betrokken partijen gemakkelijker te accepteren is dat een aanmerkelijk griffierecht geheven wordt dan in zaken betreffende een geringe geldvordering. Het verschil in tarief per instantie kan als volgt worden verklaard: De rechtspraak bij de hoven en de Hoge Raad is voor de overheid aanmerkelijk duurder, vooral omdat zij thans uitsluitend door meervoudige kamers wordt verricht en omdat de behandeling van een zaak in deze instanties gemiddeld meer tijd pleegt te vergen. Het is dan ook niet onredelijk dat voor de hernieuwde behandeling van een zaak een – overigens betrekkelijk gering – extra offer wordt gevraagd. Ten aanzien van de kantongerechten kan worden gesteld dat deze een eenvoudiger procesgang kennen dan de colleges, waarbij altijd slechts een rechter betrokken is.

De door deze fractie gevraagde verdeling van het aantal zaken in de huidige categorie-indeling is als volgt: Bij de kantongerechten worden ruim 200 000 zaken per jaar aangebracht, bij de rechtbanken ruim 100 000, bij de hoven 6000 en bij de Hoge Raad nog geen 350. Een differentiatie binnen de instantie bestaat thans alleen bij de kantongerechtsprocedure. Ik beschik niet over exacte gegevens omtrent de aantallen zaken die onder de aldaar onderscheiden tariefgroepen vallen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. achtten het onjuist dat in geval van vermindering van eis het recht niet wordt verminderd, doch in geval van vermeerdering van eis wel wordt verhoogd. Men meende dat dit een meten met twee maten was dat de burger het gevoel zal geven ten aanzien van de overheid altijd de mindere te zijn. Ik meen de bedoelde bepaling toch op praktische gronden te moeten handhaven. Het wordt te verleidelijk om de aanvankelijke vordering zo te beperken dat het laagste griffierecht verschuldigd is om deze dan later in de procedure alsnog te vermeerderen, indien dat niet tot gevolg zou hebben dat dan ook het bij de vermeerderde vordering behorende griffierecht verschuldigd is. Teruggave van griffierecht bij vermindering van eis, welke ook voorheen niet geschiedde, houdt een niet onbelangrijke toename van de werklast voor de griffies van de gerechten in. Bovendien zou een dergelijke teruggave de nagestreefde opbrengst van het onderhavige wetsontwerp nadelig kunnen beïnvloeden.

Nu ik, zoals in het algemeen gedeelte van deze memorie gesteld, inga op de suggestie van de leden van de V.V.D.-fractie om ook van de gedaagde in korte geding griffierecht te heffen, meen ik dat er tevens aanleiding is, de gedachte van deze leden over te nemen om voor te schrijven dat deze gedaagde daarop in de dagvaarding wordt gewezen. Ik mag hier verwijzen naar het in de nota van wijzigingen opgenomen voorstel voor een nieuw artikel 5a Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Het vervallen van de zinsnede «ongerekend de verschotten» in artikel 2, waarover de leden van de V.V.D.-fractie een opmerking maakten, heeft plaats gehad omdat de verplichting deze te betalen reeds in artikel 21 is neergelegd en in een artikel waarin overigens uitsluitend de heffing van griffierechten is geregeld niet thuis hoort. Het voorgestelde vijfde lid van artikel 1 houdt geen verband met de vraag of de zaak bij verstek of op tegenspraak wordt behandeld, zoals de leden van de fractie van de V.V.D. meenden. De consequentie van deze bepaling is, dat voor de indiening van het verzoekschrift of de dagvaarding in dezelfde zaak reeds betaalde rechten, te denken valt aan het recht geheven voor een verzoek verlof te verlenen voor een conservatoir beslag, het houden van een voorlopig getuigenverhoor etc., in mindering komen op het hiervoor verschuldigde recht. Het tweede lid van artikel 7 had dezelfde strekking, zij het dat dit beperkt was tot eerder ingediende verzoekschriften, en kan derhalve vervallen.

Onderdeel D

Artikel 4

De leden van de fracties van het C.D.A. en de V.V.D. meenden dat een vordering in kort geding moeilijk in een geldsom zal kunnen worden uitgedrukt. De leden van de V.V.D.-fractie trokken hieruit de conclusie dat voor de duidelijkheid voor de zaken in kort geding één vast recht zou moeten worden vastgesteld en meenden dat een bedrag van f 250 hiervoor aangewezen is. Ik zou dit voorstel niet willen overnemen: door in het ontwerp een aparte bepaling op te nemen over het griffierecht in kort geding, wordt toch weer onderscheid gemaakt met betrekking tot de overige rechtbankzaken. Ik zie ook niet in waarvoor een dergelijke bepaling dient. De griffier zal in elke zaak moeten uitmaken in welke categorie deze thuis hoort en dit zal voor een kort geding niet moeilijker zijn dan voor andere procedures. Indien de vorderingen in kort geding niet strekken tot betaling van een bepaalde geldsom van meer dan f 10 000 in hoofdsom zal op grond van de voorgestelde bepalingen een griffierecht van f 250 geheven worden of, in familiezaken, van f 200.

Onderdeel G

Artikel 7, tweede lid

De leden van de V.V.D.-fractie achtten het logisch om het tweede lid van dit artikel te handhaven als het eerste lid blijft bestaan. Zij vonden het voorgestelde lid 5 «bij dit artikel» – ik neem aan dat het vijfde lid van artikel 2 is bedoeld – onlogisch en onduidelijk.

Ik hoop hierboven bij artikel 2 de strekking van voornoemde vijfde lid duidelijk te hebben gemaakt. De verplaatsing van het tweede lid van artikel 7 naar artikel 2 leek voor de hand te liggen nu laatstgenoemd artikel de verschuldigde griffierechten vaststelt. Bij nader inzien geldt dit ook voor het eerste lid van artikel 7.

Bij nota van wijzigingen is het ontwerp overeenkomstig aangepast.

Onderdeel H

Artikel 8

Het kwam de leden van de fractie van de V.V.D. niet juist voor om artikel 8 te laten vervallen, zij meenden dat niet duidelijk is welk tarief in rekening zou moeten worden gebracht, omdat het bij de aanvraag van een verzoek tot surséance van betaling niet mogelijk lijkt om het griffierecht te relateren aan het financiële belang. Bovendien zou gerelateerd aan de werkzaamheden van een surséance van betaling een hoger griffierecht aangewezen zijn, zoals ook in het huidige systeem het geval is.

Ik merk hierover op dat het verzoekschrift tot surséance van betaling nimmer zal strekken tot betaling van een bepaalde geldsom en er zal indien artikel 8 vervalt – dus steeds f 250 griffierecht geheven worden. Het komt mij voor dat dit ook niet onredelijk is. Het systeem van de griffierechten is ook voor wat de andere procedures betreft niet gerelateerd aan de omvang van de te verrichten werkzaamheden, maar aan de instantie en de hoogte van de vordering. Het schrappen van artikel 8 komt de uniformiteit dus ten goede.

Onderdeel I

Artikel 9

Met de leden van de V.V.D.-fractie lijkt het mij redelijk het in het eerste lid vermelde vast recht in dezelfde verhouding te verhogen als het basisgriffierecht. In meergenoemde nota van wijzigingen is dit recht op f 500 gebracht. Deze leden meenden tevens dat zou moeten worden nagegaan of het derde en vierde lid zouden moeten worden aangepast en gewijzigd zodanig dat een griffierecht verschuldigd is van f 250.

Het was mijn bedoeling om door het schrappen van deze leden artikel 2 van toepassing te doen worden, op grond waarvan een recht van f 250 of, in beroep van cassatie van f 300 verschuldigd zou zijn. Nu dit aanleiding blijkt te geven voor misverstanden wordt bij nota van wijzigingen de schrapping ongedaan gemaakt en het verschuldigde recht expliciet vermeld.

Onderdeel M

Artikel 13

De Koninklijke Notariële Broederschap heeft bij brief van 14 juni 1983 bezwaar gemaakt tegen de verhoging van het recht dat verschuldigd is voor de overschrijving van huwelijkse voorwaarden in de registers tot f 200. De Broederschap is van mening, dat hierdoor een scheve verhouding

ontstaat met het tarief dat de notaris in rekening kan brengen voor het opstellen van huwelijkse voorwaarden en het verlijden van de akte ter zake, waarvoor een minimum tarief geldt van f 249. De daarvoor aangevoerde argumenten hebben mij aanleiding gegeven de verhoging te matigen en in meergenoemde nota van wijzigingen het onderhavige recht op f 150 te stellen.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes